

INHERITED SENSES

Tigse Éva Karolyna

**Budapesti Metropolitan Egyetem, Divat és Textil Tanszék
Kézműves tárgykultúra BA szak, Divat specializáció, III. évfolyam
Remete Kriszta, Habil DLA, egyetemi docens**

Projektemmel elsősorban Nagymamám, Nagyszüleim és Édesanyám emléke előtt kívántam tisztelegni, megidézve azt az örökséget, amelyet tőlük kaptam.

Fiatal divattervező hallgatóként nehéz elképzelni milyen lehet egy már meglévő márka kreatív tervezőjeként alkotni. Felvettem tehát egy lehetőséget és fiktív tervezőként kollekciót terveztem egy számomra kedves márkának. Kezdeti inspirációm a brit Chopova Lowena divatház tervezőinek munkássága és filozófiája adták. A tervezési folyamatot mindenekelőtt az inspirációs források értelmezése és kutatómunka előzte meg. Kiindulásként a tervezők gondolkodásmódjának, a divatipar világához való etikus hozzáállásuk és korábbi kollekcióik témáinak tanulmányozásába kezdtem. Kiemelten fontosnak tartottam, hogy saját egyéniségem is megjelenjen a folyamatban. Hiszen egy márkának tervezni egy adott feladatkör, mindeközben saját alkotói tevékenységünk is beintegrálódik egy ilyen folyamatba. A kettő elválaszthatatlan. A márka világával folyamatosan közös metszéspontokat kutattam, és egy olyan témát kívántam feldolgozni, mely személyes kötődésemet hordozza, miközben párhuzamot találok benne a tervezőpáros értékrendjével. Rátaláltam arra a témára, mely már engem is egy ideje foglalkoztat. A család, hovatartozás, örökségeink, saját identitásom és az ezek közötti kapcsolódások. Honnan jöttem és miből vagyok? Úgy gondolom ezek és az ehhez hasonló témakörök gyakorta az egyén egzisztenciális kérdéskörei közé tartoznak és az aktuális valamint jövőbeli énünk meghatározó pillérei. Életünk során előfordulnak olyan események, melyek arra készítetnek bennünket, hogy mélyebb önvizsgálatot tartsunk, és hosszasan elgondoljunk saját identitásunk meghatározásán. Nem tekinthetjük feltétlen evidensnek egyes viselkedési megnyilvánulásunk vagy személyiségbeli tulajdonságaink felfedezését, megértését és feldolgozását. Az önismerettel kapcsolatos személyes tapasztalataim és értelmezéseim hosszú időt emésztettek fel. Mondhatni a mai napig próbálom megismerni személyem, mindazok ellenére, hogy már fiatal felnőttnek tekintem magam. Úgy gondolom a hosszabb megértés komoly részéért felelős, hogy a családomtól viszonylag hamar választott el az élet. Egészen fiatalon először kislánként, majd tinédzserként kellett megtapasztalnom az élet végességét. Ezek erős személyiségbeli torzulásokat és hiányokat tudnak okozni. Majd mikor elérünk életünk azon részére, hogy megérünk az családi tradíciók és kapcsolatok elfogadásához, kérdéseket teszünk fel szeretnénk. Történetünket keressük történeteikben. Magunkat keressük bennük. Ez a lehetőség számomra nem adatott meg hosszasan. Így magam kezdtem el kutatni saját magam. Értelmeztem darabjaimat a múltamból. Családfát kutattam, fotókat analizáltam és a nagyszülői faluban jártam, hogy az ott lakóktól történeteket halhassak. Mindazért, hogy értelmezhessem énem és létezésem. A téma feldolgozása így nem csupán az alkotói folyamat részében valósult meg. Művészeti alkotásom mindennek egyfajta lenyomata és vizuális önkifejező eszköze. A források és gondolatok feldolgozása után kezdtem meg magát a tervezési folyamatot, manuális és digitális megoldásokkal vegyítve. A végső kollekcióból kiválasztott öltözék-együttest ezután kiviteleztem és befotóztattam.

Kezdeti felvetésemet, miszerint a számomra kedves brit Chopova Lowena divatház tervezőinek munkatársa leszek, munkásságuk kutatása követte. A márkát 2017-ben Emma Chopova és Laura Lowena alapította. Közös munkájuk a Central Saint Martins Egyetem éveiben kezdődött. Felfedezték közös kapcsolódási pontjukat a kézzel készített dolgok iránt. Lowena brit származású, Chopova pedig New Jersey-ben nőtt fel. Szülei azonban bolgár származásúak, így gyermekkorában kulturális identitását ködösen látta. Elmondása szerint Londonba való költözése után kezdte igazán keresni önmagát, hovatartozását. Ekkor kezdte igazán érezni vágyódását felmenői kultúrájához és annak népművészetéhez. Lowena a régi angol gyerekekhez szerelmese volt. Így lett a márka kettejük fúziója. Mindkettejük számára

meghatározó családjuk és tradícióik. Minden kollekciójuk egyikőjük személyes örökségéhez kapcsolódik. Ötvözik a folklórt a sportruházattal, miközben nagy hangsúlyt fektetnek a kézművességre és a fenntarthatóságra. Ez a két inspiráció indítja útjára minden egyes tervezési folyamatukat. Egy népművészeti és egy sporttémát egybeszőve számos kézműves technikával, valódi használt bolgár textilek segítségével alkotják meg modern, extravagáns öltözékeiket. Mindezt csodálatos szín- és formaérzéssel. Ikonikus pliszírozott, karabíneres szoknyájuk például az 1980-as évek sziklamászó nőire reflektál.

A téma feldolgozását követően, megvizsgáltam eddigi kollekcióikat. Minden szezon koncepciója a kulturális örökség, hagyományok és a sport más-más aspektusát dolgozta fel. Azonban karakterükben hasonlóságot találtam. A ruhák formavilága egyedi és nem megszokott. Számítalan anyagmanipulációt, díszítési technikát alkalmaznak. A ruhák egyes elemei nem átlagos módon vannak összeállítva. Gyakran kapsok, szalagok, pántok segítségével lehet összekötni például egy nadrágszár elejét, egészen a deréktól a bokáig. Esetleg egy ruha ujját válltól csuklóig a karon végigfutva. Rengeteg csattot, szegecsot, patentot alkalmaznak szintén funkcionálisan vagy túlzó díszítésként. A karabíner visszatérő elem minden kollekciójukban. Jellemző a játékoság színben, a felületek struktúrájában, anyaghasználatban. Így megtalálható akár a horgolt, szövött, festett, mintás de gyakran a bőr matéria is. Egy szetten belül több mintát, színt és anyagkaraktert használnak.

Tanulmányoztam ikonikus szoknyájukat, melyet aprólékos munkával kiviteleznek, feleslegessé vált textilekből. Bőr derékpántjába sűrűn ringliket helyeznek. Ezekbe kapcsolják a karabínereket, melyek tartják magát a pliszírozott szoknyarészt.

Alkotási folyamatomat anyagmanipulációkkal kezdtem meg, ahol gyűrővel kísérleteztem. Makettjeimet a testre helyezve új formákat kerestem. A makettezéssel párhuzamosan folytattam az inspirációk gyűjtését és a tervezők munkásságának kutatását. Arra a következtetésre jutottam, mint a divatház fiktív tervezője saját individuumom is szükséges belevinni az alkotási folyamatba, ahogy ez a valóságban is történik a tervezőpáros közös munkája során és ahogy ez szintén történne, ha egy márkánál tervezői beosztásban alkotnék. Minden egyes kollekciójuk saját esztétikájuk szimbiózisán alapszik. Egy közös metszéspontot kerestem a tervezők és saját világom között. Így került központba a felmenők és a hovatartozás témaköre, melyek jelentőségét az elmúlt években kezdtem igazán felértékelni. Fiatal felnőtté válásom során kezdtem egyre jobban szükségét érezni annak, hogy keressem és megértsem rokoni kapcsolataim és ezzel együtt saját magam is. Fontosnak tartom, hogy jövőbeli fejlődésünk kapcsán tudjuk a válaszokat múltbeli kérdéseinkre. Megértsük akkori helyzetünket és szeretteink helyzetét. Ezáltal fel tudjuk dolgozni élményeinket, sérelmeinket. Fontos kérdéseinket feltenni és kommunikálni ezekről a témákról. Ám akadnak olyan helyzetek, mikor erre nem ad a sors lehetőséget. Számomra Nagymamám és Édesanyám voltak a legfontosabb személyek. Belőlük táplálkozom és merítek olykor motivációt. Mindenekelőtt felnézek Nagymamámra, aki erős és céltudatos nő volt. Mindezek mellett teljes szívéből szeretett és a lehető legtöbbet szerette volna számomra megadni. A lehető legtöbbet adta és biztosította számomra. Tinédzserkoromban sokszor kerültem bonyolult szituációkba és nem volt velem könnyű dolga Nagymamámnak. Akkor még nem értettem sem magam, sem az érzéseim. Ám az a pont, mikor már úgy éreztem szükségem van a szeretteimre és kapcsolódni akarok hozzájuk. Azt a momentum sajnos már nem volt az életem része. Így hosszú út során, rengeteg kérdést felvetve kerestem magam. A projekt során úgy döntöttem felkeresem nagyszüleim szülőfaluját, Lázit, mely csupán egy közel 500 fős kis község. De amennyire kicsi, annyira nagy reményt fűztem ahhoz, hogy találok pár darabot a

múltamból és sikerül egy apró képet kiraknom belőlük. Egyre több történettel, képpel, dokumentációval gazdagodtam. Mivel időről időre egyre többet kutatom hovatarozásom és nagyszüleim történetét, így azonosulni tudtam a tervezők helyzetével. Egyre erősebb érdeklődésükkel hazájuk, múltjuk, tradícióik kapcsán. Az tényleges anyagkutatás során arra jöttem rá, hogy abból a helyből és abból az időből szerettem volna inspirálódni ahol felnőttem. Olyan anyagokat használtam fel, melyek nagyszüleim házában vettek körül. Először bársony anyaggal kezdtem kísérletezni. Formai kísérletekkel szonyát kialakítani. Ezt követően nagyszüleim régi virágmintás csipkefüggönyeit használtam fel. Kisebb elemekre bontottam. Így metaforaként értelmezve a növényi motívumokat. "Darabjaimat keresem és illeszttem össze a múltamból." Az egyes elemeket forgattam és kerestem köztük a kapcsolódási pontokat. Pont ahogy én is keresem kapcsolódási pontjaimat a múltammal. Kerestem azt a megoldást, hogy ezeket a különálló elemek össze tudjanak kapcsolódni és egy összefüggő darabként tudjanak működni. Ezt keresem magamban is úgyszint. Kisebb szemű csiszolt fém láncot alkalmaztam. Szabóbabára feltűztem az elemeket és olyan hosszúságú láncot vágtam, melyek tökéletesen összetartották őket. Pátnak műbőrből 4-5 cm-es csíkokat vágtam. Ezekbe szintén láncot fűztem. Így egy kezdetleges derékig érő felsőrészt tudtam kialakítani. Gombostű segítségével nélkül már egy felvehető darabként funkcionált. Az kapcsolódás problémáját megoldottam, azonban esztétikailag még nem volt megfelelő az elkészült felső makettje. Annak ellenére, hogy a tervezők ruhadarabjaikon olyan anyagokat használnak, amik magukban nyersnek és durvának hatnak, mégis kész állapotukban viselhetők és harmónikusak. Mindezek mellett az összekapcsolt csipke elemeknek nem volt tartásuk. Könnyen összeestek és csak elernyedve lógtak. Ez nem mutatott szépen. Fehér, áttetsző anyaguk pedig könnyen eltűnni látszott. Hordozó felület segítségével tartást adtam nekik. Kipróbáltam a filc anyagot, műbőrt, vastagabb munkaruha vásznat is. Végül olyan természetes anyagot kerestem, melyet általánosan maradványként vagy hulladékként kezelnek. Anyagkutatás során találtam rá a hulladék bőrre, mely méretéből adódóan nagyobb méretű projektekhez nem feltétlenül elég, azonban sajátomhoz megfelelőnek tűnt. Dolgozni tudtam olyan méretű bőripari hulladékokkal, melyeknek kevés a felhasználási lehetősége. Az apróbb darabokból ki tudtam vágni a csipke motívumok formáit és azokat gyorsvarrógéppel, szélükön a bőr darabokra tűztem. Ezek már megfelelő tartást adtak. A kontraszt miatt pedig a fekete bőrre esett a választásom. Végül ezekkel is kísérleteket végeztem. Az elemek kapcsolódási pontjánál ringliket ütöttem és egy 1 cm átmérőjű, nyitható fémkarikával összekapcsoltam őket. Így egy esztétikusabb darabot kaptam, mely a divatház stílusába is beilleszthető. Az elkészült felsőrész alsó ívéhez kezdtem formálni az első fázisban elkészített szoknya makettjét. Szerettem volna egy saját tervezésű, két részből álló szoknyát létrehozni, mely reflektál az eredeti karabíneres szoknyára. Így a szoknya alsó részét egy nagy fodor alkotta. Ezt patentokkal rögzítettem egy alapszoknyához, követve a fodor és a felsőrész ívét. Az alapszoknya felső részére 1cm széles megkötőket varrtam ferdepánt segítségével, ezt pedig egy derékpántra rögzítettem. Így a karabínerek teljes lemásolása nélkül egy saját tervezésű extravagáns szoknyát alkottam. Patentok segítségével a fodor pedig levehető lett. Ezáltal kétféle módon is használható a szoknya. Anyagának sűrű szövésű fekete kevertszálás anyagot választottam.

A karabínerek használatát azonban nem szerettem volna mellőzni, hiszen ez minden kollekciójukban megtalálható. A bőr-csipke felsőrész ringlizése után jutottam el arra az álláspontra, hogy a darab bővíthető, ha a kapcsolódási pontokat variálom és más kapcsolódási eszközöket is használok, egyes helyeken karabínereket akasztok bele. Elkezdtem több elemmel bővíteni a felsőrészt és befedni velük a teljes testet. Photoshop segítségével

variációkat készítettem. Kerestem, hogy az elemeket, hogyan tudom elhelyezni az emberi testen. Mely részeken tudok karabínereket elhelyezni, hogy a felsőrészből, ruhát alakíthassak. A kiválasztott darabot kiviteleztem és alternatív módszerekkel elkészítettem hozzá a szabásmintát. Különböző eldolgozási módszereket próbáltam ki egyedivé alakítása és hordhatósága miatt. A csipkék szélét neon zöld cérnával tisztáztam, így adva nekik egy erősebb, de játékosabb karaktert. Pántnak szintén hulladékbőrt alkalmaztam, szegecsekkel díszítettem. Sikerült megalkotnom moduláris darabom, mely szétszedve akár felsőrészként, ruhaként, szoknyaként vagy övként is értelmezhető.

A teljes look kivitelezésénél a divatház stílusjegyéből a sokszínű nyomott mintákat mindenképp alkalmazni kívántam. Ezeket többnyire aláöltözőkön, hosszúszerű nadrágokon, hosszú ujjú felsőkön találtam meg a kollekciókban. Itt is szerettem volna a koncepciómat vizuálisan megjeleníteni, így egy csomóban összegyűrt és kibogozott fonal lefotózott képéből terveztem mintát. Szintén metaforaként értelmezve "önmagam és múltam bogoatom ki". A mintatervekből különböző színvariációkat készítettem, melyek harmónikusak a márka színvilágával. Digitálisan a testen megfelelő léptéket és kompozíciót kiválasztottam. Végül nyomóműhelyben transzfernyomó segítségével hőpréseltem a mintát a végleges elasztikus sportruha anyagra és egy hosszú ujjú felsőt, valamint egy cicanadrágot kiviteleztem. A végső 6 db-os digitális kollekcióból a 4. darabot kiviteleztem, a felsőrészét kivitelezésnél pedig tovább bővítettem, hogy bemutathassam moduláris lehetőségeit. A kivitelezett ruhákról fotózás alkalmával képek készültek. A szabásmintákat dokumentáltam.

A jövőre való tekintettel további lehetőségeket látok a moduláris öltözék tovább gondolásában a léptékek, formák változtatásával, szűkítésével, bővítésével, kapcsolódási pontok variálásával. Valamint még több használt anyag bevonásával.

Úgy gondolom sikerült kitűzött céljaimat teljesíteni. A kiválasztott divatház eszméjét megértettem, stílusát értelmeztem és feldolgoztam saját tervezői attitűdöm és preferenciáim bevonásával. Fenntartható divattal kapcsolatos szemléletüket és az etikus divat fogalmát szintűgy integráltam tervezési folyamatomba. A hat darabos kollekció egy kiválasztott öltözék-együttesét kiviteleztem. Mindeközben egy alkotói folyamat során dolgozhattam fel személyes identitásom keresését és tiszteletemet adhattam családi örökségünk értékelésért és szüleim, nagyszüleim emlékéért.